

Město Mikulášovice

Plán prevence kriminality

na období 2015 – 2020

Vypracovali:

Ing. Miluše Trojanová

Mgr. Petr Pánek

1. Úvod

Plán prevence kriminality na období 2015 – 2020 města Mikulášovice je zpracován podle Metodiky přípravy plánu prevence kriminality obce na léta 2012 – 2015, který vydalo Ministerstvo vnitra ČR. Dokument je v souladu se Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a dalšími strategickými a koncepčními dokumenty Vlády ČR a Ústeckého kraje.

Cílem plánu je analýza aktuálních problémů města (trestné činy, sociálně-patologické jevy), jejich zhodnocení a navržení opatření, která by vedla k jejich odstranění.

Na vzniku plánu prevence kriminality se podílely:

- ☞ Město Mikulášovice (starostka města, Výbor pro národnostní menšiny);
- ☞ Agentura pro sociální začleňování;
- ☞ Policie ČR (obvodní oddělení Velký Šenov).

2. Stručná charakteristika města

Mikulášovice jsou malé město v tzv. Šluknovském výběžku, který je nejsevernější částí České republiky. Dle správního členění jsou součástí Ústeckého kraje, obcí s rozšířenou působností je Rumburk. Na rozloze 2585 ha žije k 1. 1. 2015 celkem 2144 obyvatel. Součástí Mikulášovic jsou místní části Mikulášovičky, Salmov a Tomášov. Sousední obce jsou Vilémov, Velký Šenov, Staré Křečany a Sebnitz (SRN).

Většina obyvatel města se hlásí k české národnosti, nevíce zastoupenými národnostními menšinami jsou Němci, Slováci, Poláci, Vietnamci a Romové (skutečný počet Romů neodpovídá statistickým údajům). Bezprostředně po 2. světové válce došlo k téměř kompletní výměně obyvatelstva, přerušeny tak byly tradiční vazby. Trendy posledního čtvrtstoletí jsou postupné stárnutí populace a vylidňování města (záporný přirozený přírůstek, odchod mladých lidí za prací).

Ve městě působí několik větších průmyslových podniků, např. Mikov, AlateX, Lemfeld a syn, Korekta, a další podnikatelské subjekty. Nezaměstnanost přesahuje celorepublikový průměr.

Mikulášovice jsou zřizovatelem mateřské a základní školy. Nejbližší střední školy se nacházejí ve Šluknově a Rumburku, speciální základní školy pak v Dolní Poustevně, Šluknově a Rumburku.

V minulosti byla přímo v centru města umístěna služebna pohraniční policie, v 90. letech minulého století zde krátce působila městská policie (zrušena z důvodu nedostatku financí). Nejbližší služebna Policie ČR se nachází v sousedním Velkém Šenově.

3. Instituce podporující prevenci kriminality

Ve Šluknovském výběžku působí řada státních a neziskových organizací, které jsou zaměřeny na podporu osob sociálně znevýhodněných a na potlačování sociálně-patologických jevů. Přestože působí spíše ve větších městech, povětšinou mají širší záběr a slouží také potřebám okolních obcí.

V Mikulášovicích a v blízkém okolí působí:

- ☞ *Agentura Pondělí*: sociální rehabilitace (Rumburk);
- ☞ *CEDR – Komunitní centrum*: sociální práce, azylový dům (Rumburk);
- ☞ *Kostka Krásná Lípa*: sociální práce, přednášky (Krásná Lípa);
- ☞ *Mateřská škola Mikulášovice*;
- ☞ *Město Mikulášovice*: dům pro seniory, Výbor pro národnostní menšiny;
- ☞ *Oblastní charita Šluknov a Rumburk*;
- ☞ *Pedagogicko-psychologická poradna Rumburk*;
- ☞ *Policie ČR*: obvodní oddělení Velký Šenov;
- ☞ *Probační a mediální služba*: řešení konfliktů spojených s trestnou činností (Rumburk);
- ☞ *Rytmus D*: sociální rehabilitace (Rumburk);
- ☞ *Sbor dobrovolných hasičů*: práce s mládeží (Mikulášovice);
- ☞ *Schrödingerův institut*: volnočasové aktivity pro mládež (Rumburk);
- ☞ *Spolek Kolem dokola*: sociální rehabilitace (Mikulášovice);
- ☞ *Teen Challenge*: pomoc drogově závislým (Šluknov);
- ☞ *Turistický oddíl mládeže*: sportovní volnočasové aktivity (Mikulášovice);
- ☞ *Úřad práce*: zprostředkování nabídek zaměstnání (Rumburk);
- ☞ *Základní škola Mikulášovice*.

4. Zhodnocení současného stavu

Mikulášovice mají specifické sídelní uspořádání, kdy zástavba je soustředěna podél potoka a hlavní komunikace v délce téměř 7 km. Nej hustěji osídlená je střední část, řidší osídlení i zástavba je v horní a dolní části města. Koncentrace problémových lokalit odpovídá tomuto členění.

Hostince a restaurační zařízení ve městě jsou místa s předpokládaným zvýšeným rizikem trestné činnosti, v praxi však příliš velké riziko nepředstavují. Hlavním problémem v této souvislosti je bar-herna v domě čp. 566 ve střední části města. Výherní automaty a další negativní jevy spojené s tímto typem podniku působí negativně nejen na dospělé obyvatele města. V okolí podniku lze často i po setmění zahlédnout osoby nezletilé.

Ve městě lze vytipovat dvě lokality, které můžeme označit jako vyloučené či ohrožené sociálním vyloučením. Dům čp. 8, tzv. červený kříž, v centru města je pozůstatkem z dob dávno minulých. V období socialismu byly do domu sestěhovány rodiny označené jako problémové, jeho nájemníci byli opakovaně usvědčeni z majetkové trestné činnosti. Dům je v majetku města; to podniká všechny kroky k eliminaci rizik a snaží se zamezit dalšímu soustředění osob páchajících trestnou činností. Spolupráce s nájemníky je ovšem značně problematická. Druhou lokalitou se stále sílícími znaky sociálního vyloučení je místní sídliště čítající šest panelových dvojdomů a dva menší panelové domy. Domy přešly v minulosti

z majetku města do soukromých rukou; nebyly prodány jako celky, nýbrž přešly do soukromého vlastnictví po jednotlivých bytech. Vzhledem ke stáří domů a k zvyšujícím se cenám služeb a energií se mnoho obyvatel odstěhovalo. Větší množství bytů koupili spekulanti s nemovitostmi, kteří systematicky sestěhovali do svých bytů problematické rodiny. Se zvyšujícím počtem problematických osob a osob sociálně vyloučených se začali ze sídliště další lidé stěhovat pryč, dochází ke zvyšování trestné činnosti, zhoršuje se občanské soužití. Na druhou stranu, velmi škodlivým jevem jsou netolerantní projevy k národnostním menšinám ze strany „starousedlých“. Zvláště Romové mají hledání bydlení značně stížené.

S problémem vyloučených lokalit jde ruku v ruce zneužívání sociálních dávek a lichva. Protože ve městě a v okolí je nájemních bytů dostatek, potenciální nájemci mají na výběr. Osoby problematické si mnoho vybírat nemohou, pronajímatelé jim z pochopitelných důvodů pronajímat byty nechtějí. Tito lidé musí tedy vzít zavděk jediným, co se nabízí: byty s enormně předraženým nájemným ve výši několikanásobku běžného tržního nájemného. Cíl je jediný, a to co největší obohacení vlastníků těchto bytů na úkor státu jako poskytovatele sociálních dávek a samozřejmě na úkor rodin nájemců. Ti nedostatek financí na jídlo a základní potřeby řeší často různými způsoby, přičemž práce mezi ně nepatří.

Vysoké životní náklady a podprůměrné mzdy většiny obyvatel města přivádí velmi často občany do dluhových pastí a do rukou exekutorů. Osvěta v oblasti finanční gramotnosti je poměrně malá, na druhou stranu o případné přednášky a semináře na toto téma není velký zájem. Chybějící finance lidé hledají u lichvářů a u úvěrových společností s různou kvalitou služeb. Kupříkladu jeden z největších poskytovatelů nebankovních půjček Provident Financial má ve městě téměř tři stovky klientů. Vypůjčené peníze bohužel nejsou povětšinou využívány hospodárně a nesplácené úvěry jen prohlubují finanční problémy.

Město Mikulášovice bylo vždy proslulé tradičním nožířským a textilním průmyslem. Po transformaci hospodářství však ve městě průmyslových podniků ubylo a s nimi i pracovních příležitostí. Prostor pro samostatné podnikání se v posledních letech také zúžil, nezaměstnanost ve městě jak tak oproti celorepublikovému výsledku nadprůměrná. Ožehavým problémem je práce za nevýhodných podmínek, protože značná část zaměstnanců dostává hluboce podprůměrné mzdy. Tolik diskutovaná přeshraniční spolupráce dosáhla téměř svých limitů, Mikulášovice navíc nemají vlastní hraniční přechod pro automobily. Zahraniční návštěvníky tak „odtěží“ obce soustředěné při těchto přechodech.

V české společnosti je obecně zvýšená tolerance ku užívání alkoholu, cigaret a návykových látek, což se samozřejmě projevuje i v našem městě. Zvláště alarmující je tento jev u mládeže. Zde by měla situaci předcházet především rodina; jelikož ale tradiční funkce rodiny v současné době selhává, rozšiřují se sociálně patologické jevy nebyvalou rychlostí. Právě v alkoholu a návykových látkách řeší někteří obyvatelé města své problémy. Ve srovnání s okolními obcemi jsou na tom Mikulášovice ještě dobře, proč ale čekat, až bude hůře?

Posledním zmiňovaným problémem současnosti je nedostatečné využití možností. Problematika je širší, pro bezpečnost ve městě je podstatné to, že mnoho, zvláště mladých lidí, nedokáže (nechce) smysluplně trávit volný čas. U této skupiny obyvatel lze nalézt zárodky sociálně patologických jevů. Jejich podchycením by se vyřešila spousta problémů. Velmi úzce na to navazuje nezájem značné části obyvatel o veřejné dění. Aktivní občané jsou přínosem pro jakoukoliv obec.

5. Cíle

Cíle plánu prevence kriminality vyplývají z výše uvedených problémů. Jednotlivé cíle je nutné chápat komplexně; jednotlivé problémy spolu velmi úzce souvisí a vzájemně se prolínají, jejich řešení proto není možné realizovat bez znalosti ostatních problémů. Hlavními cíli pro období 2015 – 2020 jsou:

- ☞ odstranění sociálně vyloučených lokalit;
- ☞ personální zabezpečení prevence kriminality;
- ☞ zvýšení bezpečnosti ve městě;
- ☞ snížení počtu trestných činů a přestupků se zvláštním důrazem na majetkovou trestnou činnost;
- ☞ podpora prevence kriminality u dětí a mládeže;
- ☞ podpora preventivních opatření u rizikových skupin obyvatel.

Pro naplnění výše uvedených cílů je zapotřebí komplexního přístupu za součinnosti pracovníků města Mikulášovice a městem zřizovaných organizací, státních úřadů, Policie ČR, nestátních neziskových organizací a v neposlední řadě i občanů města.

5.1 Odstranění sociálně vyloučených lokalit

Soustředění problémových obyvatel ve dvou vytyčených sociálně vyloučených lokalitách (sídliště, tzv. červený kříž) lze předcházet podporou sociální integrace osob různých sociálních vrstev. Problematické osoby nesmí být soustředěny v jedné lokalitě, v tomto směru musí být zapojeni a informováni pronajímatelé bytů v sociálně vyloučených lokalitách. K zlepšení života v těchto lokalitách pomůže zvýšená pozornost Policie ČR, osvěta obyvatel a aktivní zapojení občanů do společenského života na místní úrovni. Velký důraz musí být krom represivních opatření kladen i na sociální práci s osobami postiženými sociálním vyloučením za pomoci nestátních neziskových organizací.

Konkrétní aktivity vedoucí k odstranění sociálně vyloučených lokalit:

- ☞ zvyšování finanční gramotnosti obyvatel;
- ☞ aktivní pomoc matkám a rodinám postižených sociálním vyloučením;
- ☞ aktivní pomoc seniorům a osobám se zdravotním postižením;
- ☞ podpora spolkové, tělovýchovné a kulturní činnosti;
- ☞ vytvoření koncepce sociálního bydlení;
- ☞ eliminace zneužívání sociálních dávek;
- ☞ aktivní podpora zaměstnanosti.

5.2 Personální zabezpečení prevence kriminality

Vzhledem k absenci služebny Policie ČR přímo ve městě a absenci městské policie je zapotřebí hledat vhodná řešení v rámci omezených podmínek. Zásadní musí být úzká spolupráce s Policií ČR, obvodním oddělením Velký Šenov.

Konkrétní aktivity vedoucí k personálnímu zabezpečení prevence kriminality:

- ☞ aktivní spolupráce s Policií ČR, obvodní oddělení Velký Šenov;
- ☞ zřízení funkce asistent prevence kriminality;
- ☞ osvětová činnost prevence kriminality v součinnosti s nestátními neziskovými organizacemi;
- ☞ osvětová činnost v mateřské a základní škole;
- ☞ zapojení veřejnosti.

5.3 Zvýšení bezpečnosti ve městě

Hlavními ukazateli bezpečnosti jsou nejen statistiky Policie ČR, ale také obecné vnímání kriminality a bezpečnosti samotnými obyvateli města. V opatřeních je především zapotřebí zaměřit se na eliminaci faktorů, které způsobují ztrátu pocitu bezpečí, důsledně přijímat opatření vedoucí ke zvýšení bezpečnosti ve městě. Velmi důležité je pravidelné informování občanů města o provedených opatřeních, jejich cílech a o pokrocích.

Konkrétní aktivity vedoucí k zvýšení bezpečnosti ve městě:

- ☞ personální zabezpečení prevence kriminality (viz výše);
- ☞ spolupráce s Policií ČR;
- ☞ zavedení účinného kamerového systému;
- ☞ monitoring problémových lokalit;
- ☞ zvýšení dohled na bezpečnost seniorů (např. při nákupech, vyzvedávání důchodů);
- ☞ zvýšený dohled na bezpečnost dětí a mládeže;
- ☞ zajištění zabezpečení městských objektů;
- ☞ osvětová činnost pro zlepšení zabezpečení soukromých objektů;
- ☞ zapojení veřejnosti.

5.4 Snížení počtu trestných činů a přestupků se zvláštním důrazem na majetkovou trestnou činnost

Majetková trestná činnost patří mezi nejožehavější problémy města, její vnímání občany se stupňuje zvláště v posledních několika letech. Snížení počtu trestných činů se neobejde bez návaznosti na ostatní vytyčené cíle. Zvláště důležité je personální zajištění, účinná prevence kriminality a zvýšení bezpečnosti ve městě (viz výše). Pro naplnění tohoto cíle uvažuje město o zřízení funkce asistenta prevence kriminality a jeho financování z projektu Programu prevence kriminality 2015. V případě, že se asistent osvědčí, chce město zajistit trvalou udržitelnost projektu a pokračování do dalších let.

Konkrétní aktivity vedoucí k snížení počtu trestných činů a přestupků se zvláštním důrazem na majetkovou trestnou činnost:

- ☞ preventivní působení příslušníků Policie ČR;

- ☞ preventivní působení asistenta prevence kriminality;
- ☞ aktivní činnost asistenta prevence kriminality vycházející z aktuálních potřeb obyvatel;
- ☞ analýza rizikových skupin obyvatel asistentem prevence kriminality;
- ☞ aktivní politika zaměstnanosti, např. formou sociálního podniku;
- ☞ podpora volnočasových aktivit pro děti a mládež;
- ☞ podpora kulturních a společenských akcí;
- ☞ aktivní činnost nestátních neziskových organizací na podporu osob ohrožených sociálním vyloučením;
- ☞ zapojení veřejnosti.

5.5 Podpora prevence kriminality u dětí a mládeže

V současnosti víc než kdy jindy platí rčení „Kdo si hraje, nezlobí“. Pokud je narušena základní funkce rodiny, hrozí zvýšené riziko kriminality právě u dětí a mládeže. Město bude podporovat aktivity mateřské a základní školy, sportovních organizací, nestátních neziskových organizací a dalších subjektů, které mohou přispět k smysluplnému trávení volného času dětmi a mládeží.

Konkrétní aktivity vedoucí k podpoře prevence kriminality u dětí a mládeže:

- ☞ podpora zájmových kroužků a mimoškolních aktivit mateřské a základní školy;
- ☞ údržba a rozvoj městských sportovišť (sportovní hala, sportovní stadion);
- ☞ udržování a další rozšiřování dětských hřišť;
- ☞ vybudování aktivních venkovních prostor pro neorganizovanou mládež;
- ☞ podpora akcí pro děti a mládež;
- ☞ finanční podpora neziskových aktivit pro děti a mládež;
- ☞ podpora zavádění sociálních aktivit pro děti a mládež;
- ☞ vznik mimoškolního klubu (nejen) pro děti a mládež;
- ☞ zvyšování finanční gramotnosti dětí a mládeže;
- ☞ aktivní spolupráce s orgány veřejné správy.

5.6 Podpora preventivních opatření u rizikových skupin obyvatel

Rizikové skupiny obyvatel vykazují zpravidla stejné nebo přinejmenším velmi podobné znaky. Zcela zásadní je ochota či neochota těchto obyvatel pracovat. Jelikož jsme v regionu s nadprůměrnou nezaměstnaností, aktivní politika zaměstnanosti je jedním z hlavních opatření. Město bude samo iniciovat vznik sociálního podniku, aktivně bude i nadále podporovat místní podnikatele, místní podniky a bude se snažit do města přivést nové investory. Neméně důležité je zapojení občanů do života města. Město bude podporovat spolkovou činnost, sportovní a kulturní aktivity vzešlé od občanů města, určené co nejširší veřejnosti.

Konkrétní aktivity vedoucí k podpoře preventivních opatření u rizikových skupin obyvatel:

- ☞ podpora podnikatelských subjektů na území města;
- ☞ zajištění podmínek pro nové investory;
- ☞ založení sociálního podniku za účelem snížení nezaměstnanosti;
- ☞ podpora spolkové činnosti ve městě;
- ☞ pestrá nabídka kulturních, společenských a sportovních akcí;
- ☞ osvětová činnost u osob ohrožených sociálním vyloučením;
- ☞ důsledné dodržování obecně závazných předpisů;
- ☞ monitoring lokalit se zvýšeným rizikem trestné činnosti.

6. Závěr

Plán prevence kriminality na období let 2015 – 2020 je důležitým krokem pro snížení kriminality na území města Mikulášovice a pro nastavení účinného systému jeho prevence. Vychází zejména z aktuálních problémů města, opírá se o zkušenosti z dalších měst a obcí, především z blízkého okolí. Zkušenosti s jeho zaváděním budou vyhodnoceny a budou sloužit k dalšímu zvýšení bezpečnosti ve městě a zavádění dalších opatření.